

Motion

1983/84:582

Karl Boo m. fl.

Försök med kabelsändning av satellitprogram (prop. 1983/84:91)

Den nu framlagda propositionen motiveras av önskemålen att kunna bedriva försöksverksamhet av vidareändning via kabel av satellitdistribuerade TV-program. Den lagtolkning som bl. a. regeringen och Sveriges Radio gör i den nu aktuella tekniska situationen anses nödvändig göra en sådan lagstiftning.

Den nuvarande satellitsituationen

I fråga om satellitdistribution av TV-program skiljer man mellan två typer av överföring. Det finns s. k. *dirketsändande satelliter*. Dessa signaler förutsätts tas emot direkt av de enskilda hushållen genom egna parabolantenner av ganska begränsat format (från 50 cm i diameter och uppåt). Den skandinaviska Tele-X är en sådan satellit. F. n. finns ingen direktsändande satellit som täcker Sverige. Det stora genombrottsåret för denna typ av sändningar väntas bli 1986 då Tyskland, Frankrike och Storbritannien startar sändningar. Flera av dessa kommer att kunna tas emot i Sverige. I de internationella frekvensöverenskommelserna har de direktsändande satelliterna tilldelat bandet mellan 11,7 och 12,5 GHz. Sändarstyrkan kommer att vara relativt hög.

Redan nu finns emellertid *kommunikationssatelliter* i rymden som kan förmedla TV-program till en stor publik. Redan under 1984 kommer signaler från s. k. kommunikationssatelliter för fast trafik att kunna tas emot i stora delar av Europa. Några är i funktion sedan en tid. Dessa satelliter sänder med lägre effekt vilket gör att parabolantennen måste ha större diameter (3-5 meter). För denna typ av TV-trafik har andra frekvensband avsatts i de internationella överenskommelserna (10,8-11,2 GHz, 11,5-11,8 GHz och 12,5-12,7 GHz).

Den kanske mest intressanta av dessa satelliter är Eutelsats *ECS1* som redan placerats i sin omloppsbana. Enligt vad vi inhämtat ur bl. a. internationella tidskrifter (Satellite communication, september 1983) kommer denna satellit redan under 1984 att kunna förmedla följande TV-kanaler:

1. Italiensk TV-kanal.
2. Holländsk TV-kanal för sport, nöjen och filmer.
3. Fransk TV-kanal: Super station Europe för fransk kultur (sänder redan 2 tim/dag).
4. Engelsk TV-kanal med kommersiellt inslag.

5. Tysk TV-kanal.

6. Brittiskbaserad pan-europeisk kanal.

I omloppsbanan finns dessutom redan *Intelsat V* som under 1984 kommer att börja förmedla två kanaler bakom vilka finns amerikanska TV- och filmbolag.

Slutligen finns den ryska kommunikationssatelliten *Horizont* som förmedlar två ryska kanaler. Den som önskar se dessa kan redan nu göra det i de flesta välsorterade radioaffärer runt om i landet.

Som framgår av denna sammanställning finns förmodligen redan under 1984 goda möjligheter att se utländska TV-program i Sverige. Denna möjlighet uppstår därför att flera av de överföringsmöjligheter för fast trafik som dessa kommunikationssatelliter erbjuder nu uppenbarligen kommer att utnyttjas för TV-sändningar som direkt vänder sig till den breda allmänheten över hela Europa. Ett nytt tekniskt och juridiskt läge föreligger därmed.

Tolkningen av den svenska lagstiftningen

Den svenska lagstiftningen är inte anpassad till den nya tekniska situationen. Det är bl. a. därför regeringen, med den lagtolkning som den gör, betraktar det som nödvändigt att nu föreslå särskilda regler för att möjliggöra försök med vidaredistribution via kabel av bl. a. de ovan nämnda TV-kanalerna. Man utgår från att det är otillåtet att i Sverige i kabelnät och centralantennanläggningar föra vidare signaler från de redan uppsända kommunikationssatelliterna just för att de är kommunikationssatelliter. Man gör redan nu en annan tolkning när det gäller de direktsändande satelliter som kommer om några år. Regeringen föreslår därför nu ett dispensförfarande för att öka värdet av vissa kabel-TV-försök.

För vår del vill vi redan nu på några punkter göra en annan bedömning än regeringen. Vi delar inte uppfattningen att det behövs avancerad och dyrbar utrustning för att ta emot signaler från de ovan nämnda satelliterna (se prop. s. 8). Vi tror tvärtom att det kan komma att finnas ett betydande intresse hos många fastighetsägare, hyresgäster och bostadsrättsföreningar att komplettera redan befintliga centralantennanläggningar med en parabolantenn och omvandlare. Om kostnaden fördelas på 200–300 hushåll kan det inte uteslutas att det kommer att finnas ett stort intresse när det visar sig att det breddade utbudet kan erhållas till endast några hundralappars kostnad per hushåll. Antalet dispensansökningar hos regeringen kan därför bli mycket stort, kanske tusentals. Om regeringen då väljer att avslå flertalet, vilket den snävt formulerade beviljandegrunden synes antyda, skulle detta av en bred allmänhet kunna uppfattas som att regeringen denna indirekta väg infört det parabolantennförbud som diskuterades för några år sedan i socialdemokratiska kretsar.

Den svenska grundlagens principer om yttrande- och informationsfrihet torde närmast ge stöd för en strävan att så enkelt som möjligt ge så stor publik som möjligt förutsättningar att ta del av ett internationellt TV-utbud. Det

förhållandet att detta sker genom utnyttjande av satellitförbindelser som ursprungligen avsetts för andra ändamål får enligt vår mening inte lägga hinder i vägen för största möjliga informationsfrihet. Det faktum att Eutelsat Council (sammanslutning av teleförvaltningarna i Europa som äger ECS-satelliterna) nyligen har beslutat att de ej skall krävas kryptering av de sändningar som förmedlas via satelliterna styrker ytterligare vår bedömning att internationell praxis har utvecklats på sådant sätt att dessa sändningar är att betrakta som riktade till en bred allmänhet. Vi vill för vår del redan nu ge den rättsliga regleringen av dessa frågor en sådan utformning att mottagning och vidarebefordran, i exempelvis centralantennanläggningar, klart och entydigt blir tillåten. Vi är helt övertygade om att eventuella myndighetsingrepp, kanske med polishandräckning, mot exempelvis en bostadsrättsförening som kompletterat centralantennen för TV 1 och TV 2 med en parabolantenn, kommer att te sig stötande för den allmänna rättsuppfattningen.

Flera av de förhållanden som vi beskrivit i denna motion, exempelvis beslutet i Eutelsat Council att ej kräva kryptering av sändningarna, har tillkommit efter det att massmediekommittén gjorde sin framställning. Detta kan också motivera att riksdagen redan nu gör ett annat ställningstagande än vad regeringen föreslår. Enligt vår mening bör 5 § i radiolagen ges en lydelse som klart anger att vidare-sändning av mottagna satellitsignaler skall vara tillåten.

I detta sammanhang vill vi också erinra om att vi i riksdagsmotionen föregående år angav vissa riktlinjer som borde bli tillgodosedda vid en utbyggnad av kabel-TV i vårt land. Vi ansåg det bl. a. viktigt att eftersträva en bättre täckningsgrad i småorter och glesbygd än vad hitintills offentliggjorda planer angav. Självfallet kvarstår vårt krav på en sådan inriktning.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen beslutar att radiolagen 5 § får följande lydelse:

De företag – – – om radiotidningar. Vidarebefordran av sändning som mottagits från satellit i fast trafik är tillåten.

Stockholm den 18 januari 1984

KARL BOO (c)

KERSTIN GÖTHBERG (c)

PÄR GRANSTEDT (c)

LARZ JOHANSSON (c)

INGER JOSEFSSON (c)

ULLA TILLANDER (c)

STINA GUSTAVSSON (c)

JAN HYTTRING (c)

RUNE BACKLUND (c)

SIGVARD PERSSON (c)

SIVERT CARLSSON (c)